

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en fjärde tilläggsbudget för 2022

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en fjärde tilläggsbudget för 2022 (RP 242/2022 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinnehåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2022 ökar till nettobelopp anslagen med sammanlagt 66 miljoner euro och de ordinarie inkomsterna med sammanlagt 322 miljoner euro.

Det föreslås att kalkylen över skatteinkomster höjs med något över en miljard euro, vilket förklaras av den ökade uppskattningen av intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster. Kalkylen över inkomster av blandad natur föreslås bli höjd med 235 miljoner euro bland annat på grund av återtagandet av överförda anslag och ökningen av inkomsterna från auktioneringen av utsläppsrätter (37 miljoner euro). Uppskattningen av Finlands andel av understöden från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens minskas för sin del med 103 miljoner euro, vilket beror på att Finlands ekonomiska utveckling är bättre än beräknat.

De största utgiftsökningarna föreslås för försvarsministeriets förvaltningsområde för att förbättra Finlands försvarsberedskap och stödja Ukraina (sammanlagt ca 294 miljoner euro). Anslag föreslås också för kapitalisering av Gasonia Oy för att finansiera återbetalning av bolagets banklån (226 miljoner euro) och kapitalisering av Gasgrid Finland Oy för att finansiera terminalbolagets driftskapital och infrastrukturobjekt (105 miljoner euro).

I propositionen ingår fortfarande sammanlagt 123 miljoner euro i ersättningar som hänför sig till coronaviruspandemin, varav 50 miljoner euro utgörs av ombudgetering av anslaget för 2021. För betalning av extra barnbidrag föreslås 112 miljoner euro och för statens skuldskötsel föreslås en höjning på 109 miljoner euro. De största anslagsökningarna riktas dessutom bland annat till det eftersatta underhållet av basstrafikledshållningen och kostnadsökningen (ca 31 miljoner euro) samt till en höjning av fullmakterna för trafikprojekt (sammanlagt 162 miljoner euro).

Betänkande FiUB 30/2022 rd

De största anslagsminskningarna görs inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde (-403 miljoner euro) främst på grund av att understöden från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens minskar (-103 miljoner euro) och på grund av att Finnvera Abp:s förlustersättningar genomförs måttligare än beräknat (-100 miljoner euro). Anslagsminskningen inom inrikesministeriets förvaltningsområde (-206 miljoner euro) beror huvudsakligen på att antalet personer som omfattas av mottagandet beräknas minska och inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde (-194 miljoner euro) bland annat på att arbetslöshetsförmånerna minskar till följd av en bättre sysselsättningsutveckling än beräknat.

I propositionen ingår dessutom bland annat statsgaranti till Finlands Bank som säkerhet för lån till Internationella valutafonden Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT) för eventuella förluster (400 miljoner euro).

Den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2022 minskar statens behov av nettoupplåning med 256 miljoner euro. Statens nettoupplåning beräknas 2022 uppgå till cirka 18,6 miljarder euro, vilket inbegriper den beredskap på 10 miljarder euro som det beslutats om i den tredje tilläggsbudgeten för året och som gäller lån och garantier som beviljas bolag verksamma på marknaden för elderivat. Statsskulden beräknas uppgå till cirka 147 miljarder euro vid utgången av 2022, vilket är cirka 55 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

DETALJMOTIVERING

ANSLAG

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås ett anslag på 46 000 euro som hänför sig till lagen om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online och till lagen om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av bötesstraff (RP 241/2022 rd). Eftersom behandlingen av ärendet fortfarande pågår, stryks anslaget under momentet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett tillägg på 5 511 000 euro.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Huvudtitel 26

20. Gränsbevakningsväsendet

70. Anskaffning av luft- och bevakningsfarkoster (reservationsanslag 5 år)

Under momentet föreslås 6 miljoner euro för ett pilotprojekt med stängsel vid östgränsen. Anslaget ska användas för att skapa ett tre kilometer långt pilothinder i Sydöstra Finland 2022—2023. Avsikten är att med hjälp av pilotförsöket testa och säkerställa genomförandet av projektet, såsom planerings- och byggsättet, integrationen av övervakningssystem och stängsel, portlösningar samt riktigheten i budgeteringen.

Projektet ska fortsätta med den finansiering på 139 miljoner euro som föreslås för 2023 och genom vilken de viktigaste målområdena vid östgränsen byggs 2023—2024. Finansieringen av projektets tredje fas och kostnaderna för underhållet av hela stängslet ska inkluderas i planen för de offentliga finanserna 2024—2027. Sammanlagt ska stängslet täcka omkring 200 km av östgränsens totala längd, som är 1 340 km. Investeringskostnaderna för projektet beräknas preliminärt uppgå till 377 miljoner euro.

Utskottet anser utifrån inkommen utredning att anslaget är motiverat och instämmer i Gränsbevakningsväsendets bedömning att det behövs ett stängsel på en del av östgränsen på grund av det förändrade säkerhetsläget. Vissa yttranden till utskottet ifrågasatte om stängslet behövs och lyfte fram dess potentiella skadliga konsekvenser. Utskottet anser ändå att stängslet stöder övervakningen och tryggheten av Finlands territoriella integritet vid östgränsen. Stängslet behövs särskilt i exceptionella situationer där det vid gränsen sker instrumentaliserad inresa eller i övrigt olaglig inresa i stor omfattning.

Utskottet betonar att det vid byggandet av stängslet är viktigt att se till att markägarnas rättsskydd tillgodoses. Avsikten är att med det föreslagna anslaget bereda bland annat verksamhetsmodeller som gör det möjligt att snabbt reda ut och ersätta de olägenheter och skador som orsakas enskilda markägare. Utskottet lyfter också fram möjligheten till byte av markområden för markägarna och betonar att alla modeller som baserar sig på frivillighet främjar ett smidigt genomförande av projektet.

Utskottet anser också att miljökonsekvensbedömningen är viktig och välkomnar att Gränsbevakningsväsendet redan har inlett samarbete med Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland och av en utomstående expert skaffar en miljöutredning om stängslets konsekvenser för naturen och djurens vandringar. Utifrån denna utredning och Gränsbevakningsväsendets planer beslutar NTM-centralen om huruvida projektet omfattas av lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Enligt utskottets sakkunnigutfrågning är stängslet inte sammanhängande, vilket innebär att djuren har möjlighet att passera genom planerade grindar och öppningar.

Utifrån inkommen utredning konstaterar utskottet dessutom att ett gränshinder inte skulle inverka väsentligt på sökandet av asyl. Liksom i nuläget sker asylansökan via östgränsen på de officiella gränsovergångsställena, och byggandet av gränshinder ändrar inte nuläget. Vid utskottets sakkunnigutfrågning bedömdes det att kontakten till myndigheterna och därmed sökandet av asyl i vissa fall rentav kan påskyndas när gränsoverskridningen är mer kontrollerad och möjligheterna till olagliga gränsoverskridningar minskar. Å andra sidan betonade vissa yttranden till utskottet

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Huvudtitel 27

ändå att det faktiskt måste gå att söka asyl, och lyfte fram behovet av en omsorgsfull bedömning av konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, vilket utskottet välkomnar.

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Militärt försvar

18. Anskaffning av försvarsmateriel (reservationsanslag 5 år)

Utskottet noterar att maximibeloppet för beställningsfullmakten för materiell utveckling av försvarsmakten 2018 höjs med 104 miljoner euro. Tillägget föranleds av att projektet Flottilj 2020 fördröjs.

I projektet Flottilj 2020 ersätts sju av marinens fartyg som tas ur bruk med fyra multifunktionskorvetter för att upprätthålla marinens prestationsförmåga. Projektet har dock inte framskridit planenligt, vilket utskottet också tidigare har konstaterat (t.ex. FiUB 33/2021 rd). Därför är det bra att finska staten och ägarna till varvet i Raumo sommaren 2022 har förhandlat fram en helhetslösning för att trygga varvets verksamhetsförutsättningar och främja genomförandet av projektet.

I avgörandet åtar sig Försvarsmakten i egenskap av köpare att bära de följdkostnader på 104 miljoner euro som fördröjningen orsakar. Det bemyndigande som föreslås under momentet gör det möjligt att bland annat betala ersättningar för kostnader som orsakas i upphandlingskedjan till följd av fördröjd tidtabell samt att förlänga livscykeln för de fartyg som marinen använder.

Utskottet anser det vara nödvändigt att man kan sörja för marinens prestationsförmåga och säkerställa att projektet fortsätter inom utsatt tid. Utifrån inkommen utredning konstaterar utskottet dessutom att det fortfarande finns risk för ytterligare behov i finansieringen av projektet, bland annat på grund av dyrare råvarupriser.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Huvudtitel 31

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter

02. Kommunikationsministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås ett tillägg på 43 000 euro som hänför sig till regeringens proposition om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online med mera (RP 241/2022 rd). Eftersom behandlingen av propositionen i riksdagen fortfarande pågår, stryks anslaget under momentet.

Momentet får följande lydelse:

Momentet minskas med 3 158 000 euro.

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Basunderhåll av transportinfrastrukturen (reservationsanslag 3 år)

Momentet ökas med 32,7 miljoner euro, varav 31,4 miljoner euro anvisas för att hantera det eftersatta underhållet och kostnadsökningen och 1,9 miljoner euro för att förbättra markeringen av havsfarleden till Ingå och av Södra Finlands vinterfarled för att trygga smidiga och säkra hamnbesök vid LNG-transporter.

Utskottet anser att tillägget är motiverat och viktigt: finansieringsläget för bastrafikledshållningen är svårt på grund av den kraftiga höjningen av kostnadsnivån. Särskilt kostnadsnivån för byggande har stigit, eftersom markbyggnadsindexet har stigit med cirka 15 procent under det senaste året (från september 2021 till september 2022). Indexhöjningen är en följd av att bland annat motorbränsle, bitumen och metallprodukter har blivit dyrare.

Utskottet konstaterar att anslaget för bastrafikledshållningen 2022 efter de föreslagna ändringarna uppgår till sammanlagt 1,461 miljarder euro, vilket överstiger anslagsnivån enligt planen Trafik 12. På grund av den kraftiga höjningen av kostnadsnivån ger anslaget dock inte möjlighet att minska det eftersatta underhållet på önskat sätt, utan det eftersatta underhållet beräknas öka. I början av 2022 var det eftersatta underhållet av hela trafikledsnätet något under 2,9 miljarder euro, i slutet av 2022 beräknas det vara cirka 3 miljarder euro och i slutet av 2023 cirka 3,1 miljarder euro utan indexjustering. I praktiken uppskattas bland annat beläggningen av vägar nästa år minska till cirka 2 000 kilometer, medan beläggningen för att minska det eftersatta underhållet borde vara cirka 4 000 km per år.

Minskningen av det eftersatta underhållet och uppnåendet av målen i planen Trafik 12 förutsätter att man i finansieringen av bastrafikledshållningen i fortsättningen beaktar det behov av tilläggsfinansiering som de ökade kostnaderna medför.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Huvudtitel 31

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Regeringen föreslår att fullmakterna för 13 pågående projekt för utveckling av trafikledsnätet höjs huvudsakligen på grund av den höjda kostnadsnivån. Höjningarna av fullmakterna uppgår till sammanlagt 119,15 miljoner euro, men de anslagsbehov som föranleds av dem riktas till senare år.

I propositionen ingår också ett nytt projekt som gäller förbättring av riksväg 9 och trafikarrangemang vid Lentokentäntie (regionalväg 562) i Siilinjärvi. Projektets fullmakt är 42,6 miljoner euro och finansiering för projektet har ansökts ur kommissionens fond för militär rörlighet i samband med ansökan hösten 2022. Understödet kan uppgå till högst 50 procent av den totala finansieringen.

Utskottet välkomnar höjningarna och preciseringarna av fullmakterna för att säkerställa att projekten framskrider. Om kostnadsnivån förblir hög även i fortsättningen är det viktigt att följa upp och bedöma om fullmakterna och anslagen för projekten räcker till och säkerställa att projekten framskrider på ett sätt som motsvarar planerna.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning

03. Arbets- och näringsbyråernas omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås ett tillägg på 483 000 euro som hänför sig till regeringens proposition om omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen (RP 207/2022 rd). Efter som behandlingen av propositionen i riksdagen fortfarande pågår, stryks anslaget under momentet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett tillägg på 3 460 000 euro.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Avdelning 15

INKOMSTPOSTER

Avdelning 15

LÅN

03. Statens nettouplåning och skuldhantering

01. Nettouplåning och skuldhantering

Utskottet föreslår att momentet minskas med 572 000 euro för nettouplåning till nominellt värde. Beloppet för nettouplåning till nominellt värde är då 19 305 753 000 euro. Inberäknat posterna för skuldhantering uppgår beloppet av nettoinkomsterna till 18 643 753 000 euro år 2022.

Minskningen beror på de ändringar som utskottet har föreslagit på utgiftsmoment 26.10.01, 31.01.02 och 32.01.03.

Momentet får följande lydelse:

Momentet minskas med 256 717 000 euro.

SAMMANFATTNING

Enligt propositionen ökas anslagen med 66 275 000 euro, ökas inkomstposterna (utan nettouplåning och skuldhantering) med 322 420 000 euro och minskas nettouplåningen och skuldhanteringen med 256 145 000 euro.

Utskottet minskar anslagen med 572 000 euro. Inkomstposterna under moment 15.03.01 minskas i analogi med detta.

Efter de föreslagna ändringarna är de budgeterade inkomstposterna och anslagen för i år med beaktande av den ordinarie budgeten och den första, andra, tredje och fjärde tilläggsbudgeten totalt 77 909 756 000 euro.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till en fjärde tilläggsbudget för 2022 i proposition RP 242/2022 rd med ändringarna ovan.

Riksdagen beslutar att den fjärde tilläggsbudgeten för 2022 tillämpas från och med den 1 december 2022.

Betänkande FiUB 30/2022 rd

Helsingfors 22.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Tarja Filatov sd
medlem Timo Heinonen saml (delvis)
medlem Heli Järvinen gröna
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Matias Marttinen saml
medlem Sari Multala saml
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Sari Sarkomaa saml (delvis)
medlem Sami Savio saf
medlem Iris Suomela gröna
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sari Essayah kd (delvis)
ersättare Inka Hopsu gröna (delvis)
ersättare Kalle Jokinen saml (delvis)
ersättare Anne Kalmari cent (delvis)
ersättare Anneli Kiljunen sd
ersättare Merja Kyllönen vänst
ersättare Lulu Ranne saf.

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Tarja Järvinen
tarkastusneuvos Arto Mäkelä.

Betänkande FiUB 30/2022 rd Reservation 1 /saf

Reservation 1 /saf

Allmän motivering

Stoppa eftersläpningen i underhållet av trafikledsnätet

För basunderhåll av transportinfrastrukturen och utveckling av trafikledsnätet har det i tilläggsbudgeten anvisats sammanlagt något över 150 miljoner euro mer på grund av den höjda kostnadsnivån. Tyvärr räcker tillskottet inte till, och eftersläpningen i underhållet av trafikledsnätet ökar i år med uppskattningsvis 100 miljoner euro och år 2023 ytterligare med uppskattningsvis 100 miljoner euro till sammanlagt 3,1 miljarder euro.

Anslagsökningarna var också avsedda att tillgodose finansieringsbehovet för planen Trafik 12, men på grund av förändringen i kostnadsnivån kommer den budgeterade finansieringen inte nödvändigtvis att nå målen i planen.

I kompletteringspropositionen till budgeten för 2023 har det anvisats mer anslag för trafikledsprojekt. Vi måste säkerställa tillräcklig finansiering av trafikledsnätet, att eftersläpningen i underhållet inte längre ökar och att målen i planen Trafik 12 uppnås.

Detta förutsätter sannolikt tilläggsanslag i den första tilläggsbudgeten för 2023 och i fråga om planen Trafik 12 är det viktigt att följa upp hur resurserna räcker till i takt med att kostnadsnivån stiger. Det är viktigt att samtidigt också åtgärda det eftersatta underhållet 2022.

Trafikledsnätet är en viktig del av infrastrukturen i vårt glest bosatta land med långa avstånd. Trafiksäkerheten riskeras när vägnätet är i dåligt skick. Samtidigt försvåras vitala funktioner som transporter inom handeln och skogsindustrin. För att trygga de industriella investeringar som behövs i vårt land måste vi hålla fast vid en minimistandard på trafikledsnätet. Underhållet av trafikledsnätet bromsar också upp ökningen av regionala skillnader, gör det möjligt att pendla över ett större område och minskar inflyttningstrycket på bosättningscentra och behovet av inkomstöverföringar inom landet.

Brottsligheten på gatorna måste stoppas senast nu

Rån och annan brottslighet bland unga och till och med minderåriga har ökat explosionsartat enligt polisens pressmeddelanden. De så kallade gatugängen i de stora städerna består till 95 procent av unga med invandrarbakgrund. Sannfinländarna har varnat för den bristfälliga integration som den släpphänta migrationspolitiken orsakar och som leder till att marginalisering och brottslighet börjar öka. Detta medför betydande och konstanta underhållskostnader för de marginaliserade i vårt land och betydande negativa konsekvenser i form av brottslighet, både ekonomiskt och i fråga om den allmänna trygghetskänslan.

I Finland måste man kunna röra sig på gatorna i lugn och ro och föräldrarna ska inte behöva vara rädda för att deras barn blir offer för våld och rån.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 1 /saf

Regeringen och myndigheterna har i åratals förlängning problemet tills det blev så stort att det inte längre gick att förneka det. Nu är det sista tillfället att se till att Finland inte följer Sveriges exempel.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande förslag till misstroendeförklaring:

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att regeringen har förlängit det hot som gäng- och gatubrottsligheten medför för medborgarna, misslyckats med att sörja för medborgarnas säkerhet, förebygga att gatubrottsligheten ökar, informera om fenomenet på behörigt sätt och underlåtit att vidta beslutsamma åtgärder för att utrota fenomenet, och därmed har regeringen inte riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader

Den betydande ökningen av gatubrottsligheten bland unga förövare är ett fenomen som äventyrar den allmänna säkerheten och den fria rörligheten. Finland har kommit igång mycket sent med att identifiera och förebygga fenomenet. Fenomenet har ett starkt samband med fenomen som invandring och allmän utsiktslöshet. Vi måste agera målmedvetet för att stoppa gängutvecklingen och gatubrottsligheten.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen ökar polisens omkostnader så att polisen kan öka övervakningen, öka gatusäkerheten i vardagen, samla in information om gatugången, aktivt utreda våldsdåd och aktivt informera om frågor som förbättrar medborgarnas säkerhet.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 1 /saf

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

För basunderhåll av transportinfrastrukturen och utveckling av trafikledsnätet har det i tilläggsbudgeten anvisats sammanlagt något över 150 miljoner euro mer på grund av den höjda kostnadsnivån. Tyvärr räcker tillskottet inte till, och eftersläpningen i underhållet av trafikledsnätet ökar i år med uppskattningsvis 100 miljoner euro och år 2023 med uppskattningsvis 100 miljoner euro.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen stoppar ökningen av eftersläpningen i underhållet av trafikledsnätet och säkerställer vägnätets skick året om genom att ordna med tillräckliga resurser för underhållet av trafiklederna.

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

För basunderhåll av transportinfrastrukturen och utveckling av trafikledsnätet har det i tilläggsbudgeten anvisats sammanlagt något över 150 miljoner euro mer på grund av den höjda kostnadsnivån. Det har förblivit oklart om ens den höjda finansieringsnivån räcker till för att nå målen i planen Trafik 12.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp hur målen i planen Trafik 12 framskrider och vid behov anvisar tillräckliga anslag för projekten på grund av den höjda kostnadsnivån.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Miljöministeriets utgifter har ökat betydligt under valperioden. År 2019, det sista hela året före coronakrisen och krigstiden, var slutsumman i ministeriets budget 199,3 miljoner euro. För nästa år är summan uppe i 336,6 miljoner euro. I den kompletterande budgetpropositionen ökar anslaget med 20,5 miljoner euro, så slutsumman för nästa år är 357 miljoner euro.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 1 /saf

Målet bör vara att stoppa utgiftsökningen och därefter få ned utgifterna. Sveriges nya högerregering lade ner miljödepartementet. I Finland bör jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet slås samman så att till exempel bostadsfrågor kan överföras från miljöministeriet till en avdelning vid inrikesministeriet. Detta ger betydande besparingar och effektivitet.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en utredning om sammanslagning av jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet.

Förslaget

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en fjärde tilläggsbudget för 2022 enligt betänkandet men med ändringarna ovan och

att riksdagen godkänner de fyra uttalandena ovan och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen ovan.

Helsingfors 22.11.2022

Ville Vähämäki saf
Sami Savio saf
Jari Koskela saf
Lulu Ranne saf

Betänkande FiUB 30/2022 rd Reservation 2 /saml

Reservation 2 /saml

Motivering

Utan en hållbar ekonomi skulle vi inte ha ett slagkraftigt försvar, världens bästa skola, fungerande hälsovård eller bra kollektivtrafik. Samlingspartiet är oroat över välfärdstjänsternas framtid, vårt samhälles kriställighet och den långsamma ekonomiska tillväxten. Ju längre reformerna drar ut på tiden, desto sämre blir vår ekonomi och desto snävare blir vårt ekonomiska spelrum. Finland behöver en förändring.

Välfärdssamhällets strukturer måste reformeras utifrån de övriga nordiska ländernas exempel, det vill säga så att arbete prioriteras. Finland kan förnyas endast genom arbete, företagsamhet samt kunskap och teknik. Samtidigt måste människornas delaktighet i samhället stärkas genom en ansvarsfull och medkännande attityd.

Rysslands förintelsekrig i Ukraina förändrar snabbt och kraftigt säkerhetsläget i Europa. Anfallskriget har tre centrala konsekvenser för skötseln av de offentliga finanserna. Samhällets totala beredskap måste snabbt stärkas så att den motsvarar den förändrade säkerhetspolitiska situationen, vilket ytterligare ökar utgiftstrycket. Betydelsen av den offentliga ekonomins kriställighet framhävs allt kraftigare. I de kommande kriserna finns allt mindre spelrum för att bära samhället över exceptionella situationer. Den sjunkande tillväxten framhäver behovet av ogenomförda strukturella sysselsättnings- och tillväxtsatsningar.

Den fortsatta skuldsättningen måste stoppas. Eftersom regeringen inte kan prioritera utgifterna, påskyndar de nya utgifter som föreslås i tilläggsbudgeten skuldsättningen. Regeringen har ingen plan för att stoppa skuldsättningen. Regeringen kommer inte att nå det strukturella sysselsättningsmålet och skuldens förhållande till bruttonationalprodukten ökar i allt snabbare takt. Enligt sakkunnigbedömningar drabbas de offentliga finanserna av skeppsbrott om det inte blir någon förändring. Situationen är så svag att inte ens den eftersträvade snabbare tillväxten i ekonomin eller sysselsättningen räcker till. För att välfärdstjänsterna ska räcka till också för kommande generationer är det nödvändigt att genomföra reformer som stärker effektiviteten i de offentliga finanserna, genomföra sysselsättningsreformer som stärker de offentliga finanserna samt bedöma vilka uppgifter som hör till de offentliga finanserna och i vilken omfattning de gör det.

Regeringen bör ompröva undantagsklausulen

Vid ramförhandlingarna fattade regeringen beslut om en undantagsklausul med stöd av vilken utgifter som på grund av den förändrade säkerhetssituationen är nödvändiga flyttas utanför ramarna. Ramavvikelse tillämpades för första gången i den andra tilläggsbudgeten. I den tredje tilläggsbudgeten överförs 212,9 miljoner euro i utgifter utanför ramarna.

Regeringen har inte specificerat de utgifter som berörs av ramundantaget i budgetpropositionen. Regeringen motiverar således inte heller på något sätt varför utgifterna i fråga är sådana som på grund av det förändrade säkerhetsläget är så nödvändiga att man inte behöver söka finansiering för dem genom omfördelningar inom ramen. Statens revisionsverk påpekade det accentuerade

Betänkande FiUB 30/2022 rd Reservation 2 /saml

behovet av öppenhet och motivering redan i juni 2022 i rapporten om granskningen av finanspolitiken. Regeringen har inte kunnat vara okunnig om kraven på öppenhet och motivering.

Det är uppenbart att undantaget är alltför vagt skrivet. Utanför ramarna kan på basis av ramundantaget också flyttas sådana utgifter som inte kan motiveras med säkerhetssituationen och som normalt finansieras inom ramen. Ett onödigt vagt definierat ramundantag bidrar till att ytterligare undergräva ramsystemets trovärdighet. Det är uppenbart att regeringen under förevändning av ramundantaget har flyttat även sådana utgifter utanför budgetramarna som inte räcker till för den säkerhetspolitiska situationen. Det är berättigat att flytta försvars- och säkerhetsrelaterade utgifter utanför ramarna då varje utgift utgående från strikta kriterier hänför sig till säkerhetsläget.

Finländarnas köpkraft måste stödas genom att sänka inkomstskatterna

Samlingspartiet har konsekvent föreslagit en övergång från beskattning av arbete och företagande till beskattning av konsumtion och skadeverkningar. Den totala skattegraden bör sänkas för att vi inte ska prissätta oss själva ut från världsmarknaden. Tyngdpunkten i skattelättnaderna bör ligga på beskattningen av förvärvsinkomster. På grund av den ökande inflationen och den allt sämre köpkraften finns det särskilt goda grunder för skattelättnader. Skattelättnaderna bör genomföras jämnt i alla inkomstklasser.

Det finns alternativ för att anpassa utgifterna, men regeringen förmår inte välja

Regeringen har undvikit att göra val genom att upprepade gånger bryta mot ramarna och nu genom att utforma ramundantaget så vagt att man i praktiken inte behöver göra några val. På basis av undantagsklausulen har allt som ens i liten utsträckning omfattas av skrivningen lämnats utanför ramarna. På så sätt har ramarna tekniskt sett gett rum för andra utgifter.

Nivån på de offentliga utgifterna har därför ökat avsevärt och fortsätter att öka på en ny och högre nivå. Regeringen har tillgång till ett professionellt förvaltningsmaskineri och den bästa kompetensen inom offentlig ledning för att kunna göra ansvarsfulla val, men underlåter medvetet att göra det.

Samlingspartiet har konsekvent i sina alternativa budgetar framhållit att det finns ett ansvarsfullt alternativ till regeringens politik som tryggar vägen mot en kriställig ekonomi. Samlingspartiets alternativ innehåller klara val som leder till att utgiftsnivån sjunker med cirka två miljarder euro, förvärvsinkomstbeskattningen lindras med nästan en miljard euro och skuldsättningen inom den offentliga ekonomin minskar med över en miljard euro. Samlingspartiet anser att de offentliga finanserna måste stärkas med en miljard varje år under två valperioder. Genom att göra val kan man på ett trovärdigt sätt satsa på till exempel FUI-verksamhet, alla utbildningsstadier och finansiera skattelättnader som stärker köpkraften och tillväxten.

Matproduktionen och försörjningsberedskapen måste tryggas

Matproduktionens svårigheter började tillspeas redan på våren. Sedan dess har situationen exceptionellt snabbt drivits in i kris på grund av det förintelsekrig som Ryssland inlett. Ryssland och Ukraina står tillsammans för en betydande del av världsproduktionen av till exempel spannmål,

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 2 /saml

solrosolja och gödslingsmedel. Krisen inom den inhemska matproduktionen har framskridit obönhörligt utan något nämnvärt ingripande från regeringens sida. De stigande priserna på energi och insatsvaror hotar att göra primärproduktionen helt olönsam. Prisstegringen förväntas fortsätta om det ryska förintelsekriget blir långvarigt.

Jordbrukspolitiken har styrts av Centern i snart åtta år, men det har inte skett någon förändring i en mer stabil riktning. Om hela värdekedjan för mat och stödsystemet hade reviderats på en hållbarare grund, skulle den nuvarande krisen kunna mötas med starkare utgångspunkter. I första hand borde jordbrukarna få ett korrekt pris på marknaden. Därför är det en besvikelse att regeringen till exempel har misslyckats med att öka exporten. Lönsamheten förbättras inte genom stödpengar utan genom starkare handel. Samlingspartiets riksdagsgrupp anser att regeringen äntligen bör aktivera sig för att lösa situationen. Många gårdar har gjort betydande investeringar i utvecklingen av verksamheten, som nu hotar äventyra en lönsam affärsverksamhet på grund av tillfälliga likviditetsproblem.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att Finland ger Ukraina tillräckligt ekonomiskt, humanitärt och materiellt stöd.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner om hur den prioriterar utgifterna och inom budgetramarna täcker de anslag som ska finansieras inom ramen.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen vid höstens budgetmangling omvärderar undantagsklausulen i ramarna och i fortsättningen för överföring utanför ramarna godkänner endast sådana utgifter som på grund av den förändrade säkerhetssituationen är nödvändiga.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen separat publicerar en exakt och detaljerad redogörelse för de utgifter som med stöd av undantagsklausulen överförs utanför ramarna, för att man offentligt ska kunna bedöma om de uppfyller nödvändighetskriteriet för den förändrade säkerhetssituationen.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 2 /saml

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram förslag till en jämn lindring av beskattningen av finländarnas förvärvsinkomster på alla inkomstnivåer i syfte att förbättra människornas köpkraft och stödja tillväxten.

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner där skuldansvaret regleras på lagnivå.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram en trovärdig plan för att påskynda den ekonomiska tillväxten och att den innehåller konkreta metoder för att höja sysselsättningen, förbättra förutsättningarna för näringsverksamhet, öka rättvis konkurrens, öka produktiviteten och effektivisera arbetsmarknaden.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram de saknade propositioner genom vilka regeringens sysselsättningsmål på 80 000 sysselsatta enligt finansministeriets uppskattning uppnås, så att de offentliga finanserna i enlighet med regeringens mål stärks med 2 000 miljoner euro. Det utlovades att de permanenta utgiftsökningarna i regeringsprogrammet skulle täckas genom stärkt sysselsättning.

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen på det sätt som rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken rekommenderar förbinder sig att årligen anpassa de offentliga finanserna med 0,4 procent i förhållande till bruttonationalprodukten för att återställa den offentliga ekonomins kriställighet och förtroendet för Finlands ekonomi.

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i sysselsättningspaketet lägger fram en proposition om gradering av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa så att förmånsnivån är högre i början av arbetslöshetsperioden och sjunker jämnt enligt arbetslöshetens längd.

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i sysselsättningspaketet lägger fram propositioner för att avveckla bidragsfällorna inom förmånssystemet.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 2 /saml

Reservationens förslag till uttalande 12

Riksdagen förutsätter att regeringen överlämnar en proposition i syfte att möjliggöra rättvisa lokala avtal i alla företag.

Reservationens förslag till uttalande 13

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om terapigaranti omedelbart i början av vårsessionen 2023 så att ärendet hinner avslutas och sättas i kraft under innevarande valperiod.

Reservationens förslag till uttalande 14

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett program för att förbättra de offentliga tjänsternas effektivitet och genomslag samt stävja utgiftsökningen.

Reservationens förslag till uttalande 15

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om en vårdreform som uppnår de ursprungliga målen för reformen: minska skillnaderna i välfärd och hälsa, trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälsojänster för alla finländare, främja tillgången till tjänster och förbättra deras tillgänglighet, trygga tillgången till yrkeskunnig arbetskraft, reagera på de utmaningar som samhällseliga förändringar för med sig och dämpa kostnadsökningen. Reformen måste innehålla element som ökar valfriheten och människors möjligheter att påverka de tjänster som de använder.

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt lämnar en proposition som rättar till de stora bristerna i lagen om välfärdsområdenas finansiering.

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbar upp utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom social- och hälsovården och att speciallagstiftning om finansieringen av den föreläggs riksdagen för behandling, liksom också bestämmelser om den tilläggsfinansiering som krävs för att upprätthålla universitetssjukhusen och den specialiserade sjukvården inom de välfärdsområden där det finns universitetssjukhus.

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att regeringen avsätter tillräckligt stora anslag för att garantera brand- och räddningsväsendets verksamhet och ett tillräckligt antal räddningsmän.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 2 /saml

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om reformering av systemet med jordbruksstöd, genom vilket försörjningsberedskapen i fråga om livsmedel säkerställs och effektivitet och förnyelse prioriteras.

Reservationens förslag till uttalande 20

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att det finländska jordbruket och den egna matproduktionen klarar sig över energikrisen och den kommande vintern

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att regeringen håller fast vid det parlamentariskt överenskomna programmet Trafik 12.

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen inte låter det eftersatta underhållet av vägnätet förvärras ytterligare utan anvisar anslag för att åtgärda bristerna.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en fjärde tilläggsbudget för 2022 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de 22 uttalandena ovan.

Helsingfors 22.11.2022

Timo Heinonen saml
Sari Sarkomaa saml
Matias Marttinen saml
Sari Multala saml
Kalle Jokinen saml

Betänkande FiUB 30/2022 rd Reservation 3 /kd

Reservation 3 /kd

Motivering

Budgeten för 2023 och höstens tilläggsbudgetar har varit den sista möjligheten för regeringen Marin regering att vidta konkreta åtgärder för att vända den ekonomiska kursen, prioritera de offentliga utgifterna och rädda de kritiska sektorerna, särskilt gårdsbruk. Regeringen har dock inte velat eller förmått ingripa konkret i dessa allvarliga frågor, utan den har fortsatt sin generösa politik och glömt några av de viktigaste grundläggande sakerna, såsom stärkandet av försörjningsberedskapen. Beslutet att skjuta upp hanteringen av den akuta kostnadskrisen på gårdarna till nästa års tilläggsbudget är ödesdigra för alltför många gårdar. Här är det omöjligt att förstå regeringens dröjsmål.

Regeringens skuldsaldo ökar i och med den utlovade tilläggsbudgeten för nästa år till över 40 miljarder euro. I detta belopp ingår ännu inte den nödfinansiering på 10 miljarder euro som utlovats Fortum. Finland sköter inte längre sina finanser som ett nordiskt land, utan snarare som ett centraleuropeiskt. På längre sikt kan vi dock inte genom denna politik upprätthålla de nordiska välfärdstjänsterna. Vi är oroade över välfärdstjänsternas framtid. Inkomsterna och utgifterna inom de offentliga finanserna måste anpassas till de ramar som den ekonomiska prestationsförmågan sätter. Utan en hållbar ekonomi skulle vi inte ha världens bästa skola, en fungerande hälsovård, en god kollektivtrafik och annan basservice som har gett Finland goda möjligheter till jämlikhet. Skuldsättningen och den ekonomiska utarmningen leder också till att nationalförmögenheten successivt säljs i utländsk ägo.

Tyvärr har regeringen lyft händerna i vädret också inför de allra minsta besparingarna, och den förmår inte prioritera för att säkerställa finansieringen av grundläggande frågor, såsom välfärdsområdena och social- och hälsovårdstjänsterna. Svaret på varje fråga som kommer fram har varit en extra skuld på skattebetalarnas bekostnad. Den offentliga ekonomins ställning blir permanent svagare efter regeringen. Orsaken är de permanenta utgiftsökningar som genomfördes redan i början av valperioden, den misslyckade strukturpolitiken och otillräckliga sysselsättningsreformer för att stärka de offentliga finanserna. Regeringen ökade i början av valperioden de permanenta utgifterna i de offentliga finanserna med ungefär 1,4 miljarder euro, men lät trots sina löften bli att införa sysselsättningsförbättrande reformer. Regeringspartiernas nya påståenden om sysselsättningsåtgärder övertygar inte i ljuset av denna historia.

Sysselsättningsgraden har enligt propositionen stigit till 73,6 procent i sommar. Detta ligger dock långt ifrån den sysselsättningsnivå på 80 procent som krävs för hållbara offentliga finanser. Enligt bedömningen i RP dämpar den avtagande ekonomiska tillväxten avsevärt sysselsättningsutvecklingen, och sysselsättningsgraden kommer inte längre att stiga nämnvärt under slutet av 2023.

Statens ökade skuldsättning återspeglas redan i nästa års budget med en reserv på 1,5 miljarder euro i ränteutgifterna. Enligt finansministeriets prognos för ett år sedan överskrider skuldkvoten 100 procent redan i början av 2040-talet. Enbart skötseln av statsskulden slukar nästa år lika mycket som det behövs för att täcka upp för underfinansieringen av Finlands hälso- och sjukvård

Betänkande FiUB 30/2022 rd **Reservation 3 /kd**

(välfärdsområdena). Om både skuldkvoten och räntorna fortsätter att öka, talar vi om ränteutgifter på flera miljarder om några år. Dessutom är också kommunerna och hushållen mycket skuldsatta.

Den vårdreform som regeringen genomfört försämrar de offentliga finanserna på kort och medellång sikt med många miljarder euro och fördjupar hållbarhetsgapet på lång sikt. Den massiva regionförvaltningsreformen medför oundvikliga förändringskostnader som har bedömts i underkant. Trots det har regeringen medvetet underfinansierat välfärdsområdena och därmed social- och hälsovårdstjänsterna. Problemen hopar sig de facto hos nästa regering, som blir tvungen att ta sig an utmaningarna med att få livsodugliga välfärdsområden att överleva.

Den fjärde tilläggsbudgeten innehåller många enskilda åtgärder som riksdagsgruppen omfattar, såsom ersättandet av försvarsmateriel som levererats till Ukraina och tilläggsatsningar på utbildningen av omsorgsassistenterna samt extra barnbidrag. Det är beklagligt att lägre nativitet än beräknat minskar anslagsbehovet under momentet jämfört med tidigare bedömningar.

Jag föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram en trovärdig plan för att påskynda den ekonomiska tillväxten och att den innehåller konkreta metoder för att höja sysselsättningen, förbättra förutsättningarna för näringsverksamhet, öka produktiviteten och effektivisera arbetsmarknaden.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen förbinder sig att vidta åtgärder för att täppa till hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna före utgången av decenniet, och börjar verkställa dem redan under slutet på den pågående valperioden.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar till riksdagen propositioner genom vilka regeringens sysselsättningsmål på 80 000 sysselsatta enligt finansministeriets uppskattning uppnås, så att de offentliga finanserna stärks med 2 000 miljoner euro. Det utlovades att de permanenta utgiftsökningarna i regeringsprogrammet skulle täckas genom stärkt sysselsättning.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram en proposition om gradering av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa så att förmånsnivån är högre i början av arbetslöshetsperioden och sjunker stegvis enligt arbetslöshetens längd.

Betänkande FiUB 30/2022 rd
Reservation 3 /kd

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram propositioner för att avveckla bidragsfä-lorna inom förmånssystemet.

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen överlämnar en proposition i syfte att möjliggöra rätt-visa lokala avtal i alla företag.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att införa en terapigaranti.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart lämnar en proposition till riksdagen med förslag till kostnadsstöd för gårdsbruksenheter, genom vilket livsdugliga livsmedelsprodu-cerande gårdar räddas undan den akuta kostnadskrisen, samt förslag till reformer av livs-medelsmarknadslagen för att säkerställa en rättvisare livsmedelskedja för producenterna och industrin.

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart lämnar riksdagen en plan för att åtgärda fi-nansieringsunderskottet i välfärdsområdena utan att den offentliga skuldsättningen förvär-ras.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en fjärde tilläggsbudget för 2022 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de nio uttalandena ovan.

Helsingfors 22.11.2022

Sari Essayah kd